

...vsek dan razen nedelj in praznikov.
...daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravnški prostori:
2657 S. Lawndale Ave.

Office of Publication:
2657 South Lawndale Ave.
Telephone, Rockwell 4904

LETO—YEAR XXVII.

Cena lista
je \$5.00

Entered as second-class matter January 16, 1933, at the post-office
at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

Chicago, Ill., petek, 27. julija (July 27), 1934.

Subscription \$5.00
Yearly

STEV.—NUMBER 146

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

Komentarji

...privabi nasilje.—Rooseveltova demokracija

Bravo iz Evrope so pri-
...vost o smrti malega
Dollfussa. Avstrijski hitlerjev-
...ga ubili. Dan prej je pri-
...vest, da je dal Dollfuss obe-
...mladega češkega socialista
na Dunaju. V zadnjem febru-
...jih je dal obesiti devet.
...nega ne bo več dal obesi-
...
...pride iz najnovejših do-
...v Avstriji karkoli, eno
...režim Avstrije, ki ga
...skol Dollfuss, je nemogoč!
...režim je prišel z nasiljem,
...se z nasiljem in zato
...z nasiljem.

Dollfuss si je sam pripravil
...karkoli ga je zadel.
...pogazil demo-
...ustavo Avstrije in po-
...cehnega roparja je iz-
...socialni demokraciji Du-
...Vlado ljudstva in večine
...na štiri vetrove in se
...manjšinske strahovlade z
...volverjem in vešali. Od zad-
...februarja je vladal z re-
...verjem in revolver ga je po-
...Poseljal je nasilje in
...aj ga je požel...

Tako nasilje zmirom privabi
...in se rado maščuje nad
...udniki. Mi ne odobravamo
...smrti za posameznike.
...Dollfuss sam na sebi ni pomenil
...Toda Dollfuss je vodil obo-
...kierofašistično silo in
...pahniti Avstrijo nazaj
...srednji vek — kar ne more
...ne bo šlo. Kdorkoli v Av-
...tiji ali kjerkoli so skušali iti
...Dollfussovi poti, se bo zapisal
...naglemu koncu.

John W. Davis je star demo-
...in demokrat stare vrste.
...1924 je bil kandidat za
...Njegovo kandi-
...so financirali veliki
...litrstretski bankirji. Name-
...naga je bil izvoljen Cool-
...drugi kandidat velikih
...Bankirji so zmaga-
...seeno.

Pred nekaj dnevi je stari de-
...krat Davis plediral za kapi-
...Davis se boji, da je
...deal" prehudo zdravilo za
...pitalizem, ki ga stori še bolj
...nega. To pa ne bi bilo pošte-
...pravi Davis, kajti če kapita-
...ne ozdravi, je Amerika —
...pobjena.

"Ne smemo pozabiti na dej-
...to, da pod kapitalizmom se je
...karakteristi mali človek dvignil
...visoko," je poudaril mister
...Davis.

Davis ima prav. Marsikateri
...ali človek se je dvignil visoko.
...ampak to še ni vsa resnica.
...Davis je pozabil povedati, da
...karakteristi izmed onih — ve-
...na! — ki so se dvignili viso-
...je grdo padel v zadnjih pe-
...letih.

Na primer Insull. Malo jih
...ki so se dvignili tako visoko
...on, toda danes bi Insull
...videl, da bi nikdar ne imel
...sto milijonov dolarjev. In
...liko je drugih takih bivših
...likanov, ki so iz ščurkov na-
...vili v dinovare, danes pa so —
...et ničle.

Ali je tak ekonomski sistem,
...vse posameznike na vrt za-
...da jih potem trešči nazaj v
...občino, vreden mazaškega
...krpanja?

Zdravnik Roosevelt ima v
...vojem taboru precej takih de-
...karakteristi, kakršen je stari Da-
...Taki ljudje spadajo v mu-
...ki med okamenice. In z njimi
...red spada tamkaj tudi kapitali-
...z.

Družba izgubila plavega orla
...Chicago. — Pokrajinski de-
...svet je vzel plavega orla
...Brand Hosiery kompaniji
...kratke točke 7a instrijske-
...zakona. Družba je odslovila
...delavcev, ker so pristopili v
...delavski odbor, ter zavrgla priporočilo
...odstavega odbora za kolektivno
...gajanje.

S STAVKOVNE FRONTE KRIŽEM PO AMERIKI

Pristanišni stavkarji na zapu-
du se izrekli za arbitražo. —
Stavka voznikov v Minneapo-
lisu se bliža koncu. — Pogaja-
nje v klavniški stavki v Chi-
cagu. — Stavka olnih delav-
cev

San Francisco, 25. julija. —
Pristanišni stavkarji na paci-
fični obali so sprejeli arbitražo
s štirimi proti enemu glasu. Za
arbitražo je glasovalo 6388 stav-
karjev, proti pa 1471. Okrog
polovice stavkarjev se je vzdr-
žalo glasovanja.

Takoj po objavi izida glasova-
nja, katerega je vodil vladni od-
bor za izravnavo stavke, se je
pričela konferenca med zastop-
niki unije, podjetnikov in odbor-
om glede vrnitve stavkarjev na
delo. Unija zahteva odslovitev
skebov, predno gredo stavkarji
na delo.

Minneapolis, 25. julija. —
Stavkovni odbor unije voznikov
tovornih avtov je sprejel načrt
vladnih posredovalcev za kon-
čanje stavke. Načrt bo predlo-
žen 7000 stavkarjem.

Governor Olson je v sredo dal
ukimat obema strankama, da bo
v Minneapolisu proglasil obsed-
no stanje, ako ne pride do četrt-
ke opoldne do sporazuma za po-
ravnavo spora. V tem slučaju
bodo smeli voziti le tisti truki,
ki dobe vojaško dovoljenje, pre-
povedano bo pa vsako piketira-
nje.

Chicago. — V četrtek zjutraj
je pokrajinski delavski odbor
poročal, da so dobri izgledi za
poravnavo stavke v čikaških
klavnicah. Pri pogajanjih v
sredo večer sta obe stranki pri-
stali na koncesije, podjetniki in
unija.

S simpatično stavko so v sre-
do zagrozile tudi druge unije
klavniških delavcev, če ne pride
do hitre in "zadovoljive" po-
ravnavne spora. Za simpatično
stavko so se drugi klavniški de-
lavci izrekli, ko so družbe pričle
najemati skebe in jim pre-
skrbele Pulmanove spalne voze-
ve. V sredo je prišlo med stav-
karji in skebi tudi do spopada,
v katerem so bili ranjeni trije
stavkolomci.

East Chicago. — V tukajšnji
tovarni Shell Petroleum družbe
je v sredo izbruhnila stavka nad
600 članov unije oljnih in refi-
narijskih delavcev. Za četrtek
so stavkarji napovedali piketi-
ranje vseh gasolinških postaj
družbe v čikaškem okrožju.
Družbo je ta stavka iznenadila,
ker se ima v petek vršiti konfe-
renca med zastopniki medna-
rodne unije in družbe v St.
Louisu za priznanje.

Omaha, Neb., 25. julija. —
Zastopniki organiziranih tram-
vajskih delavcev so soglasno
sklenili, da se jutri (v četrtek)
ob štirih popolne prične stavka
na cestni železnici. Delavci za-
htevajo 16 centov zvišanja plače
na uro.

"Policijska nima pušk za ornament"

Minneapolis, Minn. — Ko je
šla delavska deputacija do žu-
pana Brainbridge in protestira-
la proti policijskemu streljanju
stavkajočih voznikov, jo ju žu-
pan nahuillil: "Mar mislite, da
ima policija puške za orna-
ment?"

Delegacija pod vodstvom R.
D. Cramerja, urednika unijske-
ga glasila, je od župana zahte-
vala odstavev policijskega ko-
misarja Johanness, ker je "o-
rodje podjetniške zveze". Ko
so od župana dobili negativen
odgovor, so rekli, da se bodo o-
brnili do gubernerja Olsons za
zahtevo, da proglasi obsedno
stanje in s tem odvzame moč
policiji.

Divjanje pobesne- lih vigilantov v Californiji

Stoprocentneži so se spravili tu-
di nad druge delavske orga-
nizacije

San Francisco. — (FP) —
Zaključek generalne stavke
spremlja v tem in sosednjih
mestih nepretrgano kratenje de-
lavskih pravic. Policijska in "vi-
gilanti" niso razbili le uradov
vseh komunističnih organizacij
in aretirali 350 "rdečkarjev",
nego so se spravili tudi nad
druge delavske organizacije in
skupine.

V Berkeleyju so navalili v
finsko delavsko dvorano in jo
popolnoma razdejali. Razbili so
vso opremo, vključivši dve pi-
ni, stroj za pranje in knjižnico
vredno \$1000. Dvorana ni bila
pod komunistično kontrolo, ne-
go služi večina za center fin-
skih zadržarjev.

Dihal je razbila tudi kuhinjo
pristanišnih stavkarjev. Obla-
sti so prepovedale vsako piketi-
ranje na pomolih. Aretacije u-
nionistov so številne in brez le-
galnih prestopkov, samo radi
prigovarjanja delavcev, naj pod-
pirajo stavkarje.

Poleg pristanišnih in mornar-
skih stavkarjev, ki ob tem
času glasujejo o predlogu za
arbitražo, so še na stavki cestni
železnikarji pri Market Street
Railway kompaniji in čistilci
obleke ter pralniški delavci v
Oaklandu. Vse te skupine ima-
jo svoje vzroke za stavko. Či-
stilci so na stavki proti znižan-
ju plač, cestni železnikarji in
pralniški delavci pa zahtevajo
zvišanje.

Krvava dvajsetletnica!

Dollfuss padel na dan dvajset-
letnice, ko je Avstrija pretr-
gala vezi s Srbijo in oddala
prvi strel v svetovni vojni

Dunaj, 26. jul.—Diktator Doll-
fuss je bil umorjen v svoji pa-
lači na dan obletnice, ko je av-
stro-ogrška vlada pred dvajseti-
mi leti pretrgala diplomatske
vezi s Srbijo in začela mobilizi-
rati svojo armado za vojno, iz
katere se je naglo razvila sve-
tovna vojna. Ultimatum, ki ga je
Avstro-Ogrska dala Srbiji, je
potekel 25. julija 1914 in tedaj
se je začel krvavi ples, ki je traj-
al štiri leta in v katerem je av-
stro-ogrška monarhija obležala
uničena.

Brezposelni si delajo blazine

New Orleans. — Brezposelni
v 19 mestih države Louisiane
bodo v bližnji bodočnosti preza-
posleni. Delali si bodo namreč
blazine pod patronanco "novega
deala". Vlada jih bo zaposlila
pri tem delu, da se porabi nekaj
odvisnega bombaza, katerega
namerava kupiti 250,000 bal in
tri milijone jardov blaga. Ta
program je v veliki meri odvi-
sen, če bo vlada dobila 40 zapri-
tih v tovarn. Blazine bodo za
brezposelne in ne za trg.

NRA SE PODALA PROTIUNIJSKI DRUŽBI

Stavkarje pri Harriman Hosie-
ry Co. je pustila na cedilu in
vrnila družbi plavega orla

Washington. — (FP) — V
famoznem boju med "novo-
dealerji", Harriman Hosiery
Co. v Harrimanu, Tenn., in no-
gavičarsko unijo, ki je bil v te-
ku že od zadnje jeseni, je zma-
gala družba, kateri je NRA vr-
nila — plavega orla in pustila
stavkarje na cedilu.

Delavci pri tej družbi so za-
stavkali zadnjo jesen za prizna-
nje nogavičarske unije. Lastnik
tovarne in fevdalec Harriman,
ki popolnoma dominira mestecu
svojega imena, je uniji in NRA
napovedal odprt boj. Ker je
imel na svoji strani okrajno
oblast, je nadomestil stavkarje
s skebi.

V ta boj je marca meseca po-
segel tudi predsednik Roosevelt,
ki je stavkarjem obljubil "od-
ločno akcijo v 48 urah". Ker
NRA, ki je ves čas mešetarila
za nekakšno pobotanje, ni mo-
gla Harrimana kloniti, mu je
junija meseca vzela plavega or-
la, nakar je on zaprl tovarno kot
protest proti "washingtonski
birokraciji."

Pomožni direktor NRA A. R.
Clancy je pa te dni sporočil
družbi, da lahko dobi nazaj pla-
vega orla, če pristane, da bo v
teku dveh mesecev uposlila 25
od 300 stavkarjev in nadaljnjih
25 do novega leta, če bo zanje
našla mesto. Stavkarjev ni nič
vprašal, kaj mislijo o tem aran-
žu, vendar so ga pa vseeno za-
vrgli, ko so zvedeli o njem.

John W. Edelman od nogavi-
čarske unije, ki je prišel v Wa-
shington, da prepreči tako "po-
ravnavo" spora, je ta korak
NRA nazval kot "največje iz-
dajstvo sporazuma, ki je bil
storjen meseca marca v Beli hi-
ši".

Na obeh koncih revščina

New Orleans. — Ker tukaj-
šnja religijna administracija ni
kos revščini na obeh koncih —
med starejšimi in mladino — je
sklenila, da bo črtala z religije
liste 15,000 bolnikov, pohabljen-
cev in oseb nad 65 let starosti
ter denar porabila za podporo
15,000 revnih dijakov. V borbi
z bedo je zmagovala bižniško na-
čelo — od mladih ljudi kapita-
lizem lahko še kaj pričakuje, ne
pa od starih in pokvečenih.

Papež obsoja morilca Dollfussa

Vatikan, 26. jul. — Papež Pij
je danes brzojavil Miklasu,
predsedniku Avstrije, da "se
pridružuje veliki žalosti katoli-
kov Avstrije nad izgubo kance-
larja Dollfussa, zvestega sina
cerkve in hrabrega branitelja
svoje katoliške domovine, čigar
lušo je priporočil nebesom, nje-
mu (Miklasu) pa pošilja apo-
stolski blagoslov."

Velesile bodo prijele Hitlerja in Nemčijo

Vsi se strinjajo, da Hitler ne sme pogoltniti Avstrije. Hit-
lerjevska vstaja na Dunaju zadušena in 144 nacijev,
ki so zasegli vladno poslopje in ubili klerofašističnega
diktatorja Dollfussa, je v zaporu in nekaj je bilo lin-
čanih. Vsa Evropa je razburjena. Italija, Jugosla-
vija in Čehoslovakija imajo vojaške čete na avstrijski
meji

DUNAJ, 27. jul. — Civilna
vojna v Avstriji se nadaljuje.
Danes zjutraj so domnevali, da
je bilo doslej 450 ubitih in na-
tisoče ranjenih. Najhujši boji
divjajo na Stajerskem, Koro-
škem in Saleburškem. Kam pa-
de odločitev, je še težko pove-
dati. Govorice vztrajajo, da so
italijanske čete prekoračile me-
jo in začele prodirati na Koro-
ško.

DUNAJ, 26. jul. — Civilna
vojna je danes v teku v Avstri-
ji. Vladne čete so v boju s hit-
lerjevci za kontrolo več ko tucat
mest na Stajerskem. Knez Ernst
Starhemberg, vrhovni poveljnik
250,000 oboroženih moč Helm-
wehra, je nasledil Dollfussa kot
kancelar. Iz Gradca je prišla
vest da so naciji okupirali Leo-
ben, Donawitz in Radkersburg;
v neki bitki je bilo 14 vojakov
ubitih, toda izgube nacijev so
večje. Jugoslovanske čete so
danes streljale čez mejo ob Ko-
roški. — Dr. Anton Rintelen,
avstrijski poslanik v Rimu, ki so
ga hitlerjevci namenili za bodo-
čega kancelarja Avstrije, je iz-
vršil samomor v ječi. Njegova
žena pravi, da je bil umorjen.
Avstrijski general Wagner se je
tudi ustrelil.

Berlin, 26. jul. — Hitlerjeva
vlada odklanja vsako moralno
odgovornost za nacijsko revolto
v Avstriji in za umor Dollfussa.
Hitler pravi, da je glede zadeve
v Avstriji "nevtralen".

London, 26. jul. — Angleška
vlada je danes obvestila Berlin,
Pariz in Rim, da bo zahtevala
preiskavo glede utihotapljanja
orožja in streliva iz Nemčije v
Avstrijo.

Berlin, 26. jul. — Hitlerjeva
vlada je danes odpoklicala nem-
škega poslanika na Dunaju, ki je
včeraj zahteval varno pot v
Nemčijo za avstrijske nacije, ki
so okupirali vladno palačo in ubi-
li kancelarja Dollfussa.

Rim, 26. jul. — Mussolini je
strašno ogorčen nad umorom
svojege prijatelja Dollfussa in
že sinoči je odredil, da odide ta-
koj na avstrijsko mejo 75,000
moč italijanske armade z vso
opremo. Uradno poročajo, da je
Italija prejela apel avstrijske
vlade za intervencijo, da ohrani
svojo neodvisnost.

Dunaj, 26. jul. — Poslaniki Ita-
lije, Francije, Anglije in male
entente imajo danes konferenco
na Dunaju glede bodoče akcije.
Položaj je zelo resen; italijan-
ske, jugoslovanske in čehoslova-
ške čete so na mejah Avstrije.
Najmanjšega dvoma ni, da bo
Avstrija invadirana s treh ali
štirih strani kakor hitro se po-
kaže, da hitlerjevci v Avstriji
zmagujejo.

Za enkrat je nacijska nevar-
nost v Avstriji odbita, dasi še ni
natančno znano, kako stoji po-
ložaj po deželi. Istočasno kakor
na Dunaju je včeraj izbruhnila
nacijska revolta na Stajerskem,
Koroškem in drugod. V Stainzu
pri Gradcu so naciji ubili dva
žandarma, v Inomestu na Tirol-
skem je bil ubit policijski načel-
nik Hiekel in v Celovcu na Koro-
škem je bilo več uradnikov
ubitih. V Radkersburgu ob ju-
goslovanski meji so hitlerjevci
okupirali javna poslopja, izpu-
stili politične jetnike in posta-
vili svoje straže ob meji.

Po vsej Avstriji je obsedno
stanje.

Po uradnem poročilu so bile
le štiri osebe ubite v včeraj-
njih bojih na Dunaju, znano pa
je, da je bilo najmanj deset lin-
čanih.

Dunaj, 26. jul. — Prvi izbruh
nacijske revolte na Dunaju je
prišel včeraj predpoldne, ko je
osem mladih hitlerjevcev okupi-
rilo vladno radiopostajo Ravag.
Pri tem napadu sta bila dva po-
licaja ubita, ki sta stražila po-
stajo. Takoj nato so naciji na-
znanili z radiopostaje, da je Doll-
fuss podal ostavko in njegov na-
slednik je dr. Anton Rintelen, ki
simpatizira s hitlerjevci. (Rin-
telen je bil sinoči aretiran.)

Istočasno je 144 hitlerjevcev,
oblečenih v uniforme hajmve-
rovskih častnikov, prišlo v zvez-
no palačo na Ballhausplatzu,
kjer so uradi zvezne vlade. Tam
so z revolverji v rokah pogнали
vse uradnike na dvorišče, kjer
so morali mirovati, nakar so na-
padniki navalili v kancelarjev
urad. Tam so bili Dollfuss, pod-
kancelar Emil Fey in minister
Karwinsky.

Dollfuss je hotel pobegniti, to-
da naciji so ga lovili po hodniku
in končno sta počila dva strela
in Dollfuss je obležal zadet v
hrbet in vrat. Smrtno ranje-
nega so položili na sofo in tam
je izkrevavel in umrl brez zdrav-
nika in duhovna okrog petih po-
poldne.

Vse to se je zgodilo tako nag-
lo, da niso Dunajčani nič vedeli,
kaj se godi. Prvi alarm je pri-
šel na radiopostaji, na katero so
navalile policijske in hajmve-
rovske čete čim je postaja na-
znanila, da je Dollfuss padel.
Naciji na postaji so se postavili
v bran z revolverji. Dolgo časa
so se branili in treba je bilo
okrog tisoč policajev in četnikov
s strojnimi predno so se po-
dali. Koliko je bilo ubitih v
tem boju, še ni znano. Hajm-
verovci, peneci se jeze, so padli
po ujetih hitlerjevcih na postaji
in jih silno pretepali in suvali;
napol mrtve so odvlekli v zapor.

Tedaj se je raznesla vest, da
so naciji v posesti zvezne palače
in imajo Dollfussa v pesteh. V
nekaj minutah je bil trg pred
poslopjem poln vojaštva, polici-
je in civilnih čet, toda na balko-
nu se je pokazal podkancelar
Fey in za njegovim hrbtom sta
stala dva moža, vsak je pa upi-
ral revolver v njegov hrbet. Fey
je bolešno naznanil, da je nje-
govo življenje v nevarnosti, če
napadejo palačo.

V zgodovini avstrijskih vlad
še ni bilo takega prizora! Pod-
predsednik vlade; ujetnik, je pro-
sil poveljnike svojih čet spodaj
na trgu, naj mirujejo!

Naciji v palači so zagrozili
Feyu, da ga ubijejo na mestu,
kakor tudi ministra Karwinsky-
ga, če ne izpolni njihovih za-
htev. Končna zahteva je bila,
da morajo vsi rebeli, ki so v pa-
lači, oditi varno iz palače in iz
Avstrije v Nemčijo. Fey je pri-
stal na to zahtevo, ampak na-
ciji so zahtevali garancijo od
najvišjega poveljstva armade.
Spet so ga vodili na balkon, od-
koder se je pogajal z odgovorni-
mi poveljniki in tudi dosegel, da
so dali častno besedo, da ne bodo
ovirali rebelnih nacijev na potu
iz Avstrije.

Oficelnega potrdila ni, am-
pak vse kaže, da je tudi nemški
poslanik dr. Rieth sodeloval pri
teh pogajanjih za varno potova-
nje upornikov. Hitlerjeva vlada
je kasneje poslanika brzojavno
odpoklicala, češ, da mu ni dala
pooblastila za to pogajanje.

Ko so uporniki končno izpu-
stili Feyja in prišli iz palače, se
je izvedelo, da je Dollfuss ubit.
Fey je takoj ukazal, da morajo
(Dolje na 2. strani.)

Španski socialisti v Madridu za pogrebom 18-letne deklice
Juane Roco, katero so ubili fašisti. Slika je bila posneta na poko-
pališču, kjer so pogrebci dvignili stisnjene pesti in prisegli ma-
ščevanje fašistom.

Vesti iz Jugoslavije

(Izvirna poročila iz Jugoslavije.)

STRAJK RUDARJEV POD ZEMLJO

glednega štrajka v ro-
maga in vrnitev iz ro-
Pretrpljivi prizori. —
rudarjev še v bolniš-

rudarskem revirju,
8. julija.

te dolini so se te dni
dopoldni, ki bodo ostali
prejem spomina še dol-
let. Rudarji so na na-
ne, ki jim je hotela zni-
terške plače ter vzeti
pravic, odgovori-
štrajkom pod
rudarji, ki so šli v to-
m, jutraj ob šestih v
delali do pol 2. popol-
bi morali domov, pa so
v rudniku ter javili
vodstvu, da se na-
rudnika, dokler družba
svojih sklepov.

je zgodilo najprej v ko-
rovu v Zagorju ob
koj istega dne pa so se
tudi vsi rudarji vseh
Trboveljske premo-
gubne. Štrajk se je kon-
trtek 5. julija, ko je pod-
reklamo svoje sklepe,
se rudarji vrnili iz jam.
leth samih porazov so
posegli po skrajnem
po gladovni štrajku
množico zmagali; ubranili so
zaravnih redukcij. Ta
dvignila borbenega du-
rjev in trdno so odloče-
vsakem ponovnem na-
stojem spet po tem skraj-
nem sredstvu.

gorja so pretrpele ru-
ene in otroci, te tri dni
množico gorja so prežive-
pod zemljo. Toliko za-
tolikih zbranih množic
utrok iz revirjev in oko-
rudarska dolina ni vi-
spokojen rudar, ki je
boveljski družbi 35 let
ima zdaj nekaj okrog
pokojnine, mi pravi:
do 20 štrajkov sem pre-
toda kaj takega še ni-
fivel. Gladovni štrajk,
ni nismo nikoli poznali,
videl žene in otroke, ki
ve dni pred vhomom v
to so jokale in kričale!
prinesli prvega oma-
rudnika, kakšen vrišč
štrajka. In potem, ko
in in so se izžepirali ru-
in iz jame, koliko ljudi
nja: Moj ata, glej ga,
takega ateja! ... Verje-
jokal nisem, odkar sem
i smrkevec, zadnjič pa
al!

kdaj, ko mi to pripo-
mo gre glas na jok in
se je poslovil in odšel

sem se našel s starim
rudarjem; dolga leta
bosedla v koloniji. Zme-
pripravljen za humor,
bi bile njegove primere,
je pripovedoval razne
rudnika in s fronte, v
tragični zgodbi je na-
mesto, kjer je pritakn!

umorja. Zadnja leta
Trboveljska tako zni-
te in delajo le po 12 do
na mesec in vse rudar-
stradajo, sem srečal
vsakokrat bolj mol-
v njegovem pripovedo-
bilo več nobenih mest,
lahko pritaknil kako ve-
doto ali opombo, nje-

pripovedovanje je postalo
po in v pogledu ni bilo
ga ognja kakor nekaj.
ste dni—in teh je v me-
do 18—in vse proste po-
se po štu čepi v bregu
do ter gleda dol na bun-
na kamnolome, na rud-

smreje. Pridružijo se
sosed; rudarji. Nekeč
tali in se pogovarjali z
o delu v rudniku. Zda-
ob drugem in mnogo
Kadar hočem govoriti z
rudarjem na brez med ti-

kdaj tore smrek, in goto-
najdem, tamkaj.

pa, ko sem pohitel v
se mi je zdel moj znanec
drugačen. Z nasmehom
prejel in krepko stisnil
kake vstavi po velikih

smo ugasili svetilke, da prihrani-
mo bencin. Ko bodo dru-
ge svetilke pojemale, prižgemo
naše.

Strmeli pa so tudi naši "able-
zi," rudarji, ki so nastopili služ-
bo ob pol dveh ter so nas zaman
čakali zgoraj pred ferlecim-
rom, kdaj pridemo. Do njih je
prišla le novica, da smo ostali
spodaj pri šahtu in začeli glad-
dovni štraj. Seveda so se soli-
darizirali z nami. Pripeljali so
se dol ter ostali pri šahtu. Na
svoje odkope sploh niso šli. Po-
iskali so kračnike (deske, "fa-
le"), jih položili ob obeh stra-
neh rova ter se ulegli k nam.

Zvečer so dospeli še drugi in
tako nas je v našem rovu ležalo
okrog šahta pod zemljo 130 ru-
darjev.

Bližnji rov se je priključil
štrajku šele proti večeru. Tam-
kaj so namreč rudarji kakor po
navadi odšli ob pol dveh iz jami
in se razšli vsak na svoj dom.
Potem so zvedeli, kaj so storili
rudarji v sosednem rudniku ter
so se takoj vsi vrnili v rudnik,
kjer so rudarji popoldanske tret-
line že odložili svoje orodje ter
itrajkali. Enako so storili de-
lenci v delavnicah in vseh dru-
gih zunanjih obratih. Vrnili so
se vanje ter vsak na svojem pro-
storu obsedel ali obležal, ne da
bi se lotil dela.

Proti večeru so že kurirji iz
Hrastnika, Zagorja in Trbovelj
drevili na kolesih iz kraja v kraj
ter se obveščali, da "so pri nas
vsi ostali v rudnikih." Do ve-
čera so bili vsi rudarji trbovelj-
skih rudnikov na svojih delov-
nih prostorih ter štrajkali.

Med tem pa so se žene zbirale
pred vhodi v rudnike ter v skr-
beh izpraševale: Kje so naši
možje? In priključili so se otro-
ci: Kje je naš ata? Ali se je
zgodila nesreča, ali je rov zalilo,
ali je prišlo do eksplozije itd.
Strah in groza je naraščala.
Ženske in otroci so kriče udre-
pred ravnateljske vile ter zahte-
vale odgovora, kaj je z rudarji.
Obvestili so jih, da ni nobene
nesreče, ampak da so rudarji
ostali v jami in da štrajkajo.
Žene so spet odhitele domov ter
zbrale nekaj kruha in skuhale
nekaj časa ter ga nosile k rovu,
češ, naj jim pošljejo ta živež
dol. Naložili so kruh in drugo
na vozičke ter spustili po dviga-
lu živila dol. Takoj se je vozi-
ček nedotaknjen vrnil s sporo-
čilom rudarjev: "Ne maramo
sprejeti nobene hrane, dokler
Trboveljska ne prekliče. To pa
naj pojedjo naši ubogi otroci in
žene. Pripravljeni smo rajši
umreti od prostovoljne lakote v
nekaj dneh, kakor pa da crkava-
mo mesece in mesece." V Tr-
bovljah se je zgodilo, da so ru-
darji tak voziček z živežem prav
tako vrnili na dan, na voziček
pa pribili papir, na katerem so
zapisali enako odločitev: "To
naj pojedjo naši otroci, mi rajši
umremo, kakor da se udamo!"

(Dalje prihodnjic.)

**Najzanesljivejše dnevne de-
lavske vesti so v dnevniku "Pro-
svetl." Ali jih čitate vsak dan?**

Tam pri šahtu smo se potem
polegli na kračnike, nekateri

Žuželke—naslednice človeka

Grozoten svet bi zavladal, če bi
premagale žuželke človeka in
uničile njegovo delo

Predstavljajmo si, da bi bili
hrošči s svojimi oklepi, kobilice
s svojimi dolgimi nogami, pajki
z osmimi dlakastimi kremplji in
isto toliko očmi na prsih tako
veliki kakor ljudje—to bi bilo
življenje polno groze in strahu!

Iz dobe premoaga poznamo
kake pastirje, ki so merili več
nego meter v dolžino, prav tako
je ta doba poznala ščurke in dru-
ge žuželke v velikosti, ki prese-
ga vse naše pojmovanje. Ne
moremo misliti nanje, ne da bi
nas obšla kurja polt, pa čeprav
so izumrli ti nestvori že pred
milijoni in milijoni let. Ta groza
je upravičena, kajti pri napadal-
nosti vseh roparsko živečih žu-
želk in strašni požrečnosti vseh
tistih, ki se preživljajo z rast-
linami, bi se moral svet v naj-
krajšem času spremeniti v eno
samo velikansko grobnico in pu-
ščavo, če bi samo za kratko do-
bo zavladale neomejene in v teh
velikostih. Niti ptice, orli in
jastrebi se ne bi mogli pred nji-
mi rešiti v sinje višave, kajti
kajči pastirji, ose, sršeni in
metulji letijo bolje nego vse
ptice.

Če so že današnje mravlje
groza in trepet neprimerno več-
jih živali, ki so zaradi njihove
gibčnosti in ugrizljivosti skoraj
brez obrambe pred njimi, si lah-
ko mislimo, kakšna katastrofa
bi sledila, če bi se spustila tisoč-
glava ali milijonska armada de-
se-ali celo stokrat večjih mra-
velj na človeška naselja ali na
črede njegovih domačih živali.
Že sama kroza pred njimi bi nas
omrtvičila.

Poglejmo si samo "obraz"
kakšne ose. V njegovem trdem
kitinu je vse otrdelo in do tipkal
ter čeljusti negibno. Noben iz-
raz kakšnega občutka ga ne mo-
re spreminiti, čela ni skoraj no-
benega, močnejše facete oči de-
lijo glavo v dvostransko ogrod-
je. V ničemer ni ta "obraz" po-
doben našemu. Organi, ki rabijo
zagrabitvi in zdrobitvi hrane, pa
so svojemu namenu tako stra-
šno prilagojeno orožje, da razu-
meš hipoda, da ne more biti
med življenjskim krogom teh
stvorov in človeških življenjskim
krogom nikoli nobenega sožitja.
Dokler bo človek s svojim umom,
prilagodljivostjo in vaezranost-
jo obvladoval svet, tako dolgo
bo pobijal žuželke in jim ne bo
dal, da bi zrastle preko sedanje
mere.

Če bi pa zrastle, kakor so ne-
koč zrasli kuščarji in pozneje se-
sanci, tedaj bi pomenilo to brez-
pogojno konec človeštva. Kajti
prevladujoči življenjski krog
podreja vedno vse druge svojim
potrebam, a življenjska potreba
žuželk je, da uničujejo vse, kar
je s človeškim življenjem v ne-
posredni zvezi.

Doslej je žuželka skoraj v
vsem sovražnik človeku. Ter-
miti in mravlje glodajo njegove

Slovenska Narodna

Ustanovljen 9. aprila 1904

2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Podporna Jednota

Inkorp. 17. junija 1907
v državi Illinois

Tel. Rockwell 4904

GLAVNI ODBOR S. N. P. J.

UPRAVNI ODBOR:

VINCENT CAINKAR, predsednik... 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
FRED A. VIDER, gl. tajnik... 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
LAWRENCE GRADISHEK, taj. bol. odd. 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
JOHN VOGRICH, gl. blagajnik... 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
FILIP GODINA, upravitelj glasila... 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
JOHN MOLEK, urednik glasila... 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

ODBORNIKI:

FRANK SOMRAK, prvi podpredsednik... 906 E. 74th St., Cleveland, O.
JOHN E. LOKAR JR., drugi podpredsednik... 1198 E. 170th St., Cleveland, O.

GOSPODARSKI ODBOR:

MATH PETROVICH, predsednik... 595 E. 140th St., Cleveland, O.
ANTHONY CVETKOVICH... 983 Seneca Ave., Brooklyn, N. Y.
JOHN OLIP... 149 S. Prospect Ave., Clarendon Hills, Ill.

POROTNI ODBOR:

JOHN GORSEK, predsednik... 414 W. Hay St., Springfield, Ill.
ANTON SULAR... Box 27, Arma, Kana.
JOHN TRČELJ... Box 257, Strabane, Pa.
FRANK PODBOJ... Box 61, Parkhill, Pa.
FRANK BARBICH... 10010 Parkgrove Ave., Cleveland, O.

NADZORNI ODBOR:

FRANK ZATZ, predsednik... 3639 W. 26th St., Chicago, Ill.
FRED MALTAI... 25 Central Park, Peru, Ill.
JACOB AMBROZICH... 418 Pierce St., Evelet, Mina.

POZORI:—Korespondenca s glavnimi odbori, ki deluje v gl. uradu, se vrši takole:
VRA PISMA, ki se nanašajo na posle gl. predsednika, naj se nanašajo na predsedništvo
VRE DENARNE pomoči in stvari, ki se tičejo gl. upravnega odbora in jednote, pošlje
naj se pošljejo na gl. tajništvo.
Vse zadeve, ki se tičejo so. tajništva, naj se pošljejo na bol. tajništvo.
Vse zadeve, ki se tičejo blagajniškega posla, naj se pošljejo na blagajništvo.
VRE PRILAGAJE glode posredovanja v gl. upravno odbo naj se pošljejo Frank Zatz
uredniku nadzornega odbora.
VRE PRIZIVI na gl. porotni odbor se naj pošljejo na John Gorka, predsednika porot-
nega odbora.
VRE DOPISI in drugi spisi, nanašajoči, splošno, narodna in splošno vse, kar je v zvezi
s glasilom jednote, naj se pošljejo na "PROSVETA", 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
NOTE: Correspondence with the Supreme Office should be addressed as follows:
Communications for the supreme president should be addressed to him.
All remittances of money and business concerning lodges and members other than such
benefit should be addressed to the secretary's office.
Matters of sick benefit should be addressed to the assistant secretary.
Financial matters under the jurisdiction of the treasurer's office should be taken up
with him.

Bolezen in vreme

Umrljivost dojenčkov je največ-
ja poleti, starejših oseb pa
pozimi

Kako močno vpliva vreme do-
ločene letne dobe na zdravje,
razvidimo iz krivulje umrljivo-
sti v višji starosti, ki se prične
ob začetku zime dvigati, doseže
v marcu maksimum, ostaja sko-
raj na isti višini v aprilu in ma-
ju in potem naglo pade na mi-
nimum v septembru in oktobru.
Bolezni, ki so v zvezi s prebav-
nimi organi, imajo svoj maks-
imum poleti. To velja zlasti za
dojenčke. Človek do 1 leta ima
torej največ šans, da umre po-
leti, nad 60. letom pa v zimski
dobi.

Višji zračni tlak učinkuje bo-
lje na človekovo razpoloženje
nego nizki. To opažamo poseb-
no dobro pri nevrastenikih. Ze-
lo velik vpliv ima sončna svetlo-
ba. Pomanjkanje sonca povzro-
ča kakor pri rastlinah bledič-
nost, malokrvnost, kar vidimo
pri rudarjih, ki jim v tem pogle-
du ne koristi niti krepka hrana.
So lahko čvrsti, a ostanejo bledi.

Tudi na duševne sposobnosti
imajo vremenske okoliščine ve-
lik vpliv. Tako imamo neko
najugodnejšo zračno temperatu-
ro, ko šolski otroci s posebno
lahkoto opravljajo šolskevalne
račune. Spomin in mišična moč
sta odvisna od svetlobnosti, tem-
perature in zračnega tlaka. Te-
lesne funkcije so v mrzlem let-
nem času medlejše, duševna de-
javnost pa je vsaj pri odraslih
živahnejša. Pri šolskih otrocih
je to drugače, tu je maksimum
duševne in telesne čilosti v po-
letju.

Zanimivo je, da so tudi klice,
povzročitelje bolezni, odvisne
od vremena. Klasični primer za
to je malarija. Čim bolj pospe-
šuje vreme rast in število ko-
sentiranih nahodnikov, a ko je
čas eksperimenta minil, so osta-
vile prostor popolnoma zdrave.
Isti poskus je potem napravil z
osebami oslabelega in utrujene-
ga organizma. Te osebe so se
skoraj brez izjeme okužile z na-
hodom že po kratkem času.

V prejšnjih časih so iskali ne-
kih astrološko-mističnih zvez
med zvezdami in boleznimi. Mo-
derna medicina se astrološkim
špekulacijam smeje, tem rajši
pa priznava meteorološke vplive.

KNJIGE S. N. P. J.

Pri Prosveti oziroma Književni
Matici SNPJ imamo na rokah še ne-
kak dobrih knjig in če katere želite
naročiti, sedaj je čas za to.

Ameriški Sloveni, stane	55.00
Slovensko Angliška Slovnica	2.00
Zajednici	1.75
Zakon Biogenesije	1.50
Peter Malaventura v kabaretu	1.50
Jimie Higgins	1.00
Hrtenica, igra	.35
Med brati, igra	.10

Denar in naročilo pošljite na naslov:

PROSVETA

2657 S. Lawndale Avenue,

—Federated Future.

Stavka v San Francisco: Množica prevrnila stavkokaški avtotruk.

Emile Zola:

GERMINAL

POSLOVENIL ALFONZ GSPAN

A neprenehoma se je čulo enolično hropenje. Ogovarjali so umirajočega, povpraševali ga po imenu. Toda le hropenje jim je odgovarjalo.

— Brž! Brž! je ponavljal Richeomme, ki je bil že organiziral reševalno delo. Potem se boste pogovarjali.

Od obeh strani so rudarji navalili z lopatami in krampi na ruševino. Chaval je delal kraj Maheuja in Stefana brez besede, a Caharija je skrbel za odvažanje zemlje.

Čas je bil za povratek, nihče ni jedel; a zaradi juhe niso odšli, dokler so njihovi tovariši v nevarnosti. Medtem so se domislili, da bi se kolonija utegnila vznemiriti, če se ne bo nihče vrnil, in zato je nekdo predlagal, naj ženske pošljejo domov. Niti Katarina niti Mouquetka, še celo Lidija se ni hotela odstraniti, bile so kakor prikovane, hotele so vedeti, kaj je, in pomagale so pri odkopavanju. Naposled je Levaque sprejel naročilo, naj javi zgoraj, da se je porušilo in da gre za malenkostno škodo, ki jo popravljajo. Ura je bila že skoro štiri, delavci so opravili v manj ko eni uri delo za ves dan, lahko bi bili odkopali že polovico zemlje, če se ne bi od stropa trgale nove skale. Maheu je sasal s tolikšno zagrizenostjo, da je z divjo kretnjo zavrnil nekoga, ki se je približal, da bi ga za trenutek nadomestil.

— Počasi! je dejal naposled Richeomme. Takoj jih bomo imeli... Pazite, da koga ne ubijemo.

In res, hropenje je postajalo bolj in bolj razločno. To neprestano grgranje je bilo delavcem kažipot. Ze se je zdelo, da hrope pod krampi samimi. Na mah je prenehalo.

Vsi so se molče spogledali, drhteli so, ko so čutili, da je šel mimo njih mrzel dih smrti v temo. Kopali so, zalivali jih je znoj, a mišice so bile napete, da bi popokale. Zadelo so ob nogo, nato so grebli zemljo z rokami in odkopavali ud za udom. Glava ni bila poškodovana. Svetilke so jo obsvetile in od ust do ust je šlo ime Škrbina. Bil je še ves gorak. Skala mu je zlomila hrbtnico.

— Zavijte ga v ponjavo in naložite na hunt, je zapovedal paznik. Zdaj za fantom, brž!

Maheu je zadnjič zamahnil in naredila se je odprtina, da so bili v zvezi z ljudji, ki so kopali z druge strani. Zavpili so, da so pravkar našli Jeanlina onesvečenega, z zlomljenimi nogami, a da še diha. Oče sam je odnesel fantička na rokah; in da bi dal duška svoji bolečini, je venomer ponavljal s stisnjenimi čeljustmi: Strela božja! Strela božja! Katarina in druge ženske pa so vnovič jele tuliti.

Brž je bilo vse pripravljeno za prevoz. Bebert je bil pripeljal Veterana, ki so ga vpregli v dva hunta: v prvem je ležalo Škrbinovo truplo, ki ga je držal Stefan, v drugem pa je sedel Maheu, držeč na kolenih onesvečenega Jeanlina, pokritega z volneno cunjjo, ki so jo bili strgali z neklih ventilacijskih vrat. Korakoma so se začeli pomikati. Na vsakem huntu je brlela po ena svetilka kakor rdeča zvezda. Za njima pa so se zvrstili rudarji, niz petdesetih senc. Zdaj jih je obsla utrujenost, drsajoč po blatu, so vlekli noge za sabo z mrko žalostjo kakor okužena čreda. Skoraj pol ure so hodili do nakladališča. In ni hotelo biti konca tega podzemskega pogreba sredi goste teme, po rovi, ki so se razcepljali, vijugali in gubili v praznoto.

V nakladališču je Richeomme, ki je prišel tja pred drugimi, odredil, da so pripravili prazen koš. Pierron je takoj naložil vanj oba hunta. V enem je ostal Maheu, s svojim ranjenim sinom na kolenih, v drugem pa je moral Stefan držati Škrbinovo truplo v rokah, da je obstalo v njem. Ko so se delavci natrpali v druga nadstropja, se je koš dvignil. Rabili so dve minuti. Leden dež je padal od opaža, ljud-

je so gledali kvišku in nestrpno pričakovali, da bi spet zagledali beli dan.

Nekega fanta so poslali po doktorja Vanderhaghen. Na srečo ga je bil dobil doma in ga privedel s seboj. Jeanlina in mrtveca so prenesli v pazniško sobo, kjer je leto in dan gorel močan ogenj. Prinesli so čebre z gorko vodo, ki so jih rabili za umivanje nog; po podnicah so razprostrli dve slamnjači in položili nanju moža in otroka. Le Maheu in Stefan sta šla v sobo. Zunaj se je zbrala gruča vlačnic, rudarjev in vozačev, ki so se pogovarjali.

Takoj, ko je zdravnik s pogledom ošinil Škrbina, je zamrmral:

— Izgubljen!... Kar umijte ga!

Dva preglednika sta ga slekla in potem z gobo umivala od premoaga počrnelo truplo, ki je bilo še umazano od znoja in dela.

— Na glavi nima ničesar, je nadaljeval zdravnik, klečoč na Jeanlinovi žimnici. Na prsih tudi ne... O, po nogah jo je izkupil.

Sam je razpravi otroka, mu razvezal čepico in mu spretno kakor dojilja slekel jopič, hlače in srajco. In prikazalo se je ubogo telesce, ki je bilo drobno kakor preslica, umazano od črne prahu in rumene zemlje ter pokrito s krvavimi lisami. Nič se ni razločilo, tudi nje ga so morali umiti. Zdelo se je, kakor da postaja pod gobo še bolj droban, njegovo meso je bilo tako blede, tako presojno, da so se videle kosti. Usmiljenja vreden je bil pogled na ta poslednji izrodek plemena siromakov, na to trpeče niče, ki so ga bile rušeče se skale skoraj strle. Ko je bil očičen, so se opazile na stegnih rane, dva rdeča madeža na beli koži.

Ko se je Jeanlin prebudil iz omedlevice, je jecal. Maheu je stal s povešenimi rokami ob vznožju kraj postelje ter ga gledal, in debele solze so mu tekale iz oči.

— A, si ti njegov oče? ga je vprašal zdravnik, ko je dvignil glavo. Tak nikar ne joči, saj vidiš, da ni mrtev... Rajši mi pomagaj.

Ugotovil je dva navadna preloma. Toda desna noga ga je vznemirjala: najbrže jo bo treba odrezati.

Ta trenutek sta prišla inženir Negrel in Dansaert z Richeomme-om, ki so ju bili naposled le obvestili. Negrel je z obupan obrazom poslušal paznika. Potem je izbruhnil: Zmerom to prekleto podporje! Kaj jim nisem že stokrat pripovedoval, da jih bo stalo življenje! Potem pa govorijo ti bedaki, da bodo stavkali, če jih človek sili, naj postavljajo trpežnejše podporje! Družba pa naj zdaj trpi škodo, ko mora plačevati za počene črepinje. Gospod Hennebeau bo zelo vesel!

— Kdo je to, je vprašal Dansaert, stoječ molče ob truplu, ki so ga hoteli zaviti v rjuho.

— Škrbina, eden naših najboljših delavcev, je odgovoril višji paznik. Tri otroke ima... Revez!

Doktor Vanderhaghen je zahteval, naj takoj prepeljejo Jeanlina domov k staršem. Ura je bila šest, mračilo se je že, dobro bi bilo, da se prepelje tudi truplo. Inženir je odredil, naj zaprežejo tovorni voz in prineso nosilnico. Ranjenega dečka so položili na nosila, na voz pa so naložili slamnjo in mrtveca.

Pred vrati so še zmerom stali vlačnice in se pogovarjale z rudarji, ki so se tu mudili iz radovednosti. Ko se je spet odprla pazniška soba, je med gručo nastala tišina. Razvrstili se je nov spreved: najprej voz, nato nosilnica, potem pa vrsta ljudi. Zapustili so ploščad, počasi so se vzpenjali po klancu proti koloniji. Prva novembarska slana je opustošila ogromno ravnino, na katero je polagoma legala noč, kakor da se raz prsteno sivo nebo spušča mrtvaški prt.

(Dalje prihodajla.)

Jegor Jegorov:

POKORA

"Očka," je dejal Peter Ivanovič popu, "prihajam k tebi in..."

Pop si je obrisal roke, ki so bile od prsti umazane. Ni bil namreč v cerkvi, ampak na vrtu, kjer je prekopaval veliko gredo. Nasaditi je mislil krompir. Po čudno mili zimi je skopel sneg že sredi februarja, zemlja pa je bila še zmeraj vsa mokra, da, pravo močvirje.

Peter je obstal sredi stavka.

"Da si prišel, vidim," je odvrnil pop. "Kaj pa je?"

Njegove drobne oči so se lesketale in pomežikovale sredi mongolskega obraza. Rdeča brada je bila gosta kakor preja in je kar skrivala ušesa. Precej nejevoljno je pogledal svojega farana. Jezilo ga je, da ga je zmotil sredi dela. Toda Peter je bil pobožen možak. Redno je hodil k maši in vseh štirideset postnih dni se je vzdrževal mesa. Brati sicer ni znal, toda vse katekizem in vse molitve se je izučil naizust. Z eno besedo: dober kristjan. In pop je ponovil z malce milejšim glasom: "Torej povej, po kaj si prišel?"

"Očka, rad bi se... rad bi se spovedal... In sicer takoj. Včeraj sem grešil in vest mi ne da miru."

"Spovedal bi se rad? Seveda, to je nekaj drugega! Toda poslušam te lahko samo v cerkvi. Kakor pa vidiš, sem sredi dela. Ali se ne bi mogel kdaj drugič oglasiti?"

"Ne, ne, očka! Ne morem več nositi greha v srcu!"

"No, ker si ti! Počakaj malo!"

Pop si je hitro umil roke v malem koritu in si z glavnikom poravnal razkuštrano brado. Bil je oblečen kakor kmet, da bi bil videti bolj duhovniški, si je vrigel čez ramo samo kratek sukneni. V cerkvi si je nataknil vijoličasto šoto. Spustil je Petra brada v zakristijo. Potem je sedel v spovednico. Peter, ki je bil oblečen v ovčji kožuh, pa je pokleknil na mrzla tla in zamrmral kratko molitvico.

"No, hitro opravi," je dejal pop. "Domov moram. Drugače bo spet žena sitna..."

Toda Peter se ni mogel odločiti.

"Tak govori vendar! — Čakaj, da ti pomorem. Ali si koga spravil na drugi svet? To se kaj rado zgodi, če je človek pijan. V pijanosti se začnete pre-

tepati, pa kdo malo preveč zamahne."

"Ne, nikogar nisem ubil..."

"Ne? Torej si kradel? Voznik si, in pri tem pride časih prilžnost. Recimo, da zaspi v tvojem vozu pijan dedec. Poberes mu rublje iz žepa... in še mošnjiček zraven. Naj misli pijanec, da je vse skupaj izgubil! Če te ne vidi, te ne more obdolžiti! Kajne?"

"Nisem kradel, očka. Res ne."

"Kaj je bilo potem? Ali si se pregrešil nad šesto zapovedjo."

"Nad šesto zapovedjo?"

"Ali si bil prašič? ... Kajne, bratec, kajne? Saj si nisi oženjen, Peter. S tridesetimi letom, pa še nimaš žene! Meso je slabo, in v tvojih letih ima človek dostikrat prilžnost..."

"Da, očka, to je, da... pa vendar ni!"

"Kako? Je, pa vendar ni? Kako naj to razumem? Ali je bilo ali ne?"

"Očka, poslušaj me! Takole je bilo. Z vozom sem se vračal iz tvornice, kamor sem peljal sladkorno repo. Za Osipa Nikolajeviča, veš, očka..."

"Že dobro, že dobro! K stvar, bratec. Mudi se mi!"

Med potjo sem srečal Marijo Pavlovno..."

Pop je cmoknil,

"Marijo Pavlovno... hm, hm... zdaj te razumem. Marija Pavlovna je vdova. Hudiča ima v telesu! Prav za prav imajo vse ženske hudiča v telesu! Ne boje se Boga, ne samega rogatega, kadar jih prime. Marijo pa poznam. Zmeraj jo prime, in zato, he, ti prašič nemarni, he he..."

"Srečal sem jo ob gozdu in temno je že bilo," je Peter nadaljeval. "Na cesti pa je bilo toliko blata in snega, da se je voz vdiral do osi, čeprav je bil prazen. Pa je rekla ta Marija, nebo naj jo prekolne (ne, ne smem tako reči — ljudem ne smemo nikoli hudega reči) — pa je rekla ta Marija: 'A, ti si Peter Ivanovič! Saj me boš pustil, da bom sedla k tebi, Peter Ivanovič. Dobro kristjanke vendar ne boš pustil, da bi morala prehoditi dvanajst vrst peš, zlasti pa še v takem svinjskem vremenu.' Očka, kaj bi bil ti storil na moji stopnji? Seveda sem jo pustil, da je zlezla na voz. Hladno je bilo. Moj ovčji kožuh je širok, dovolj širok za dva. Zato sem jo zavil vanj. In ona... ona je lepa ženska..."

"No, in potem? Le pripoveduj!" je dejal pop. "Saj si mislil o njej govoriti?"

"Potem se je stisnila k meni. In kako, rečem ti! Topla je bila, očka, vroča kakor vrel samovar. Ni mi je bilo treba najprej greti... ne, ne, še meni je postalo vroče od njene vročine. In vonj njenega telesa je prihajal skozi ovčji kožuh do mojega nosu. Močan vonj, prav tako močan, kakor je ona, pa tudi tako lep, kakor je ona... Prijel sem jo okoli pasu, da se ne bi zaradi voza preveč pretresla, ona pa je prišla mene. Njene oči so se mi zaiskrile. Potem me je spustila in segla z roko še dalje..."

"Dalje, dalje," je silil pop nestrpno. "In potem si ti, vražji sin, storil greh?"

"Ne, očka. Toda zmeden sem bil, saj me razumeš... Za smrekovim gozdom je odprto polje in veter huje zavija. Tudi snega je tam še za ped na debelo. Nisem pazil, pa sem zašel s poti! Jaz, stari voznik. Temno je bilo kakor v hudičevi zadnjici in niti ene zvezde ni bilo na nebu. Rekel sem Mariji: 'Mir mi daj, drugače bova še bolj zašla.' 'No,' je odvrnila, 'prava reč! Saj lahko tudi na vozu prenočiva!' 'Možiči, vrana,' sem jo zavrnil. Za voznika je namreč sramota, če zaide na poti, ki jo pozna od aršina do aršina. Potem je nekaj zamrmrala in mi dala mir. Zdajci pa sem zagledal drobno lučko in pognal konja proti njej. Bila je gostilna pri Daridovu, pri tistem židu, ki prodaja vodko..."

"Že vem, že vem, in potem?"

"Skočila sva z voza. Izba je bila prazna, nikjer ni bilo človeka. Daridov nama je prinesel maslenega kruha, krompirja, slanikov in vrelega čaja. Kadar naju je pogledal, se je zarežal. Tudi Marija se je režala. Njena lica so bila bolj rdeča od jabolč in njen vonj še slajši od jabolčnega. Sedla je zraven mene na klop, veš, tik zraven mene, da se je stiskala k mojim nogam... Daridov je šel ven, bogve kam, in naju je pustil sama..."

"Dobro, dobro. In potem se zgodilo?"

"Kaj pa?" je vprašal Peter neumno. "Pila sva in jedla. Potem sem poklical Daridova, ki se je še zmeraj režal, in plačal. Mariji pa sem rekel: 'Pojdiva sedaj! Čas je, da se že odpeljeva. Nič več se ne bom motil v poti.' Zdi se mi, da je rekla, da sem tepec..."

"Ali je to vse?"

"Seveda, očka, vse je."

"In res nisi grešil?"

"Ne, prav res ne."

"Kako si pa potem grešil? V mislih?"

"Da, v mislih. In pomislil, očka. Že od včeraj grešim neprestano v mislih. Vso noč, pa tudi davi."

"Velik, grd grešnik si. Zato boš moral zjutraj in zvečer moliti po deset molitic namestu ene."

"Da, bom."

"In dva rublja boš dal za Ireneja (saj veš, za svetega meniha, ki ni strohnel). Pa dva rublja za siromake... ne, tri rub-

Čikaška razstava: Miss Belle Elkan (na sredi), dobila darilo, ko je stopila na razstavišče kot štirinili-

lje za grob in enega za siromake!

"Da, da."

"In štiri tedne se boš postil ob kruhu in vodi."

"Da, štiri tedne se bom postil."

"In med postom boš tudi pojedel med kruhom otep sena."

"O, očka, to pa ne gre."

"Kako, da ne gre."

"Molitve, rublji, post... naj že bo! Nič se ne bom upiral... Toda otep sena? Saj nisem konj!"

"Ne, konj nisi," je odločil pop. "Pač pa, osel!"

(Prevel B. R.)

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETA

Po sklepu 10. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveta eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine k eni na Prosveto stane za vse enako, za člana ali nečlane \$6.00 za eno leto. Ker pa člani še plačajo pri acementu \$1.20 za tednik, šteje k naročnin. Torej sedaj na vzroka, reči, da je list Prosveta S. N. P. J. List Prosveta je vaša lastnina in gotovo je v vaši roki, ki bi rad čital list vsak dan. Cena lista Prosveta je:

Za Zdrž. države in Kanado \$6.00	Za Cincero in Chicago
1 tednik in..... 4.80	1 tednik in.....
2 tednika in..... 3.60	2 tednika in.....
3 tednika in..... 2.40	3 tednike in.....
4 tednike in..... 1.20	4 tednike in.....
5 tednikov in..... nič	5 tednikov in.....
Za Evropo je.....\$9.00	

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja. Order v pisnu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

Pojasnilo: Vselej kakor hitro kateri teh članov premeha bi ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročil Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem dopisati listu Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvu za to vsoto naročniku.

PROSVETA, SNPJ, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago.

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vsoto \$.....

1) Ime.....Čl. družina

Vaslov.....

Ustavite tednik in ga pripišite k moji naročnini od sledeči družine:

2).....Čl. družina

3).....Čl. družina

4).....Čl. družina

5).....Čl. družina

Mesto.....Država

Nov naročnik.....Star naročnik